

Hagyomány és mérték

Félek személyes hangon megszólalni, pedig a személyességet tartom az egyik legnagyobb értéknek. Abban a kétezer leütésnyi terjedelemben, amely ezen az oldalon havonta rendelkezésemre áll, legszemélyesebb tapasztalataimat is igyekszem általánosságban megfogalmazni, kerülve az egyes szám első személyt. Félek a személyes emlékezésektől is, hiszen az emlékezők többnyire inkább önmagukról írnak; valamit talán mégis elárulnak arról, akiről szólniuk kellene, akinek alakja így sokféle fénytörésben rajzolódik elénk.

Amikor most Rónay Györgyre emlékezik a Vigilia (ahogy a szeptemberi számban Sík Sándort idézte meg kiadatlan verseivel), mégis úgy érzem: ki kell lépnem az általános alany személytelenségéből, hogy köszönetet mondjak mindkettőjüknek. Hiszen Sík Sándor egyengette szerzetestanári életem kibontakozását, Rónay György pedig pályakezdésem éveiben nemcsak az írás mesterségére tanítgatott, hanem arra is, hogyan igazodhatok el az akkori társadalom, kultúra és egyház kusza és ellentmondásos életében.

Sík Sándor egy mosolyát kisdíák koromból őrzöm: fagyos és sötét téli hajnalokon jártunk ministrálni a piarista kápolnába, tekintélyt parancsoló, komoly (olykor komor) tanárok miséin. Amikor Ő bejött a sekrestyébe, odalépett a sorára váró, félig még bóbiskoló kisiúhoz, és kedvesen megszólította. Hogy mit mondott, arra már rég nem emlékszem, de azt tudom, hogy ez a mosolya indított el a piarista hivatás felé. Későbbi sorsom szempontjából is meghatározó lett biztatása: egyetemista koromban megkérdezte, miről írnék szívesen a Vigiliában. Első kis írásom így jelent meg abban a lapban, amely gimnazista koromtól tájékozódást adott az irodalom és az egyház életében.

Rónay Györgyöt diákként ismertem meg: az államosítás után újraindult budapesti piarista gimnáziumban nem volt franciatanár, és ő „beugróként” vállalta a tanítást. Rendhagyóak voltak ezek a franciaórák: európai távlatokat nyitott diákjai előtt, főleg az új francia katolikus irodalom bemutatásával. Évekkel később személyes közelségbe kerülhettem vele. Akkor már — a Vigiliából való, közel egy évtizedes száműzetése után — ő volt a lap főszerkesztője. Vitathatatlan volt a tekintélye az irodalomban, de még jobban tiszteltem tisztánlátásáért és erkölcsi szilárdságáért. Igaz, sokszor magányosan állt a „Legfőbb Illetékesek” árnyékában burjánzó „feljelentők”, „szellemi tolvajok”, „zsenitiszben szenvedő dilettánsok”, a mások vállán felkapaszzkodó „Sürögiek” dzsungelében.

Kettejük alakja és munkássága véglegesen mércét állított a Vigilia elé: emberségből és kereszténységből, erkölcsi és esztétikai minőségéből.